

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIMLARININ KONU SEÇİMLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü

Yrd. Doç. Dr. Özay KARADAĞ

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü

Özet

Bu çalışmada konu ve konu seçimi açısından 1. sınıftan 8. sınıfa kadar ilköğretim öğrencilerinin yazılı anlatımları incelenmiştir. Araştırmada alan araştırması yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın evereni Türkiye genelindeki ilköğretim okulları iken örnekleme ise 2004–2005 öğretim yılında Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesinden biri kent merkezi birisi de kırsal kesimden olmak üzere toplam 14 yerleşim biriminde bulunan ilköğretim okullarındaki toplam 4.861 öğrencidir. Veriler yazılı anlatım uygulama kâğıtları vasıtası ile toplanmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatımları, konuları itibarı ile değerlendirilip sınıflandırılmış ve bulgular sayısal olarak ortaya konarak yüzdeleriyle beraber yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: yazılı anlatım, Türkçe eğitimi, konu, konu seçimi

EXAMINING THE WRITTEN EXPRESSIONS OF PRIMARY SCHOOL GRADERS AS REGARD TO THEIR CHOICE OF TOPICS

Abstract

In this study, written expressions of primary school graders from 1st to 8th as regard to their choice of topics have been examined. Field research technique is adopted in the study. The universe of the study is primary schools in Turkey general; while , its sample consists of total 4861 students from primary schools in total 14 districts stated in 7 geographical regions of Turkey- one urban and one rural area- in 2004-2005 Educational Term. Data have been collected by the means of written explanation papers. Written explanations of students have been evaluated according to their topics and they have been classified. Findings are commented together with their percentages in numbers.

Keywords: written expressions, Turkish teaching, topic, choosing topic

Giriş

Yazma, duygu, düşünce, hayal, bilgi ve deneyimlerin yazılı sembollerle aktarılma ve anlatılma sürecidir. Yazma ve konuşma dil becerilerinin anlatma yönünü oluşturmaktadır. Toplumumuzda yanlış ve yaygın olarak kullanılan bir söz vardır: “Yazmak bir yetenek işidir, herkes yazamaz.” Hâlbuki yazmak bir kabiliyet işi değildir (Özbay, 1995:224). Güzel yazmak kabiliyetle ilgili olabilir; ancak isteyen, biraz çaba gösteren herkes dilini iyice öğrenebilir, duygu ve düşüncelerini yazıya dökebilir. Elbette herkes büyük bir yazar olamaz ama doğru yazma becerisini kazanabilir (Kavcar, 1984:114). Yazmak genel olarak, duygu, düşünce ve tasarıların yazılıya anlatılması olarak tanımlanır; ancak bu anlatım gelişi güzel bir anlatım değildir. Anlatılmak istenenin belli kurallar zinciriyle, bir bütünlük içerisinde ele alınmasıdır. Yazılı anlatımın karşılığı olarak kullanılan kompozisyon (composition *Fr.*) terimi zaten “ayrı ayrı parçaları bir araya getirerek bir bütün oluşturma biçimi” (Temur, 2004) olarak tanımlanmaktadır. İlköğretim yıllarında sağlam temellere dayalı bir anadili öğretimiyle, yazma becerisi ve alışkanlığı kazanan bir öğrenci bu yeteneğini okul ve okul dışı yaşamındaki bireysel ve toplumsal ilişkilerinde de başarıyla kullanabilir (Sever, 1994:125).

Yazılı anlatımda ilk aşama, konunun seçilmesi ve sınırlandırılmasıdır. Yazılı anlatımda, üzerinde söz söylenen olaya, duyguya ve düşünceye konu denir (Tansel 1978; Kantemir 1995; Paçacıoğlu 1994). Konu, eskilerin mevzu dedikleri, kendisinden bahs olunan, kararlaştırılmış şey manasına gelir (Tansel 1978:4). Her yapının bir temeli, her fikrin bir dayanağı varsa, her yazının da mutlaka bir konusu vardır. Başboş ne anlatmak istediği belli olmayan, konusuz yazı olmaz. Yazı yazmaya karar veren kişi için her varlık, her olay, her düşünce velhasıl her şey konu olabilir. “Eşya ve olay” gibi yaşanan çevre ve “duygu, fikir” gibi ya da iç âlemimiz ile ilgili unsurlar, bizde bir takım düşünceler yaratır. İşte, bunların herhangi biri yazıya konu olabilir (Korkmaz 1990:185; Kantemir 1995:128). Önemli olan işlenecek konunun ana maddesini belirlemek ve bir bütünlük içerisinde yazmaktır.

Yazıda başarıyı sağlamak için konu seçimine dikkat etmek çok önemlidir. Konu seçimini etkileyen en önemli özellik ilgi çekici olup olmamasıdır (Emir 1986:68). İyi bir konu, her şeyden önce yazan ve okuyan için ilginç olmalıdır (Özdemir ve Binyazar, 1983:32). Okuyucuların ilgisini çeken bir konu üzerinde yazı yazmak, yazıyı başarıya götüren bir unsurdur. Konu seçerken o şeyin önce kendimizi alâkadar etmesi lazımdır; kendimizin yabancı kaldığı bir konuya, başkalarının alâkasını çekmek imkânsızdır (Tansel, 1978:4-5). Kısacası yazar, önce kendisinin ilgisini çeken daha sonra da okuyucuların ilgisini çeken konuları seçmelidir. Çünkü ilgi duyulmayan konu üzerinde başarılı bir yazı yazmak, düşünüp bir şeyler üretmek mümkün değildir. Yazar, önce kendisinin konu hakkında ilgi, bilgi ve tecrübe sahibi olup olmadığını yoklamalı daha sonra da okuyucuların ilgisini nasıl sağlayacağı üzerinde durmalıdır.

Konu seçimini etkileyen ve yazının başarılı olmamasını sağlayan önemli şartlarından birisi de konunun anlaşılır olmasıdır. Konu ister tecrübeye, ister sosyal; ister somut, ister soyut; isterse de inceleme ve araştırmaya dayalı olsun, onun öncelikle anlaşılır olması şarttır (Paçacıoğlu 1994:178).

Konu seçiminde dikkat edilecek bir başka husus da hangi türde yazının yazılacağıdır. Bilindiği gibi yazılar şekil ve içerik olarak değişik türlerde olabilir. Kişilerin duygu ve düşüncelerini hangi türde anlatacaklarına karar vermeleri de konu seçimini etkileyebilmektedir. Kısacası: yazarın bilgi ve tecrübe birikimi, konuyla ilgili kaynaklara hâkimiyeti ve ulaşma imkânları, buluş yeteneği, gözlem, deney sonuçları, hatıraları, olay, durum ve olguları yorum gücü, yazılı, sesli, görüntülü arşivindeki belgeler, canlı kaynaklarla görüşme imkânları konu seçimini etkilemektedir (Ağca 1999:129).

Dil becerileri özellikle de yazma, diğer derslerde başarılı olmanın temelini oluşturur. Yazılı anlatımdaki düzensizlik ve bozukluk genel olarak diğer derslerde de sorunlar yaşanmasına neden olur. Bu nedenle bütün öğrencilerin asgari derecede bir yazma becerisi edinmelerini sağlamak gerekir (Temizkan ve Sallabaş 2009:158). Pek çok araştırmacı (Kantemir, 1976, Tekin, 1980; Sever, 1994; Özbay, 2000; Deniz, 2000; Doğan, 2002, Temizkan, 2003, Bahar, 2006; Bağcı, 2007; Büyükkiz, 2007; Arıcı ve Ungan 2008, Seban, 2008; Arıcı, 2009) yazma eğitiminin önemi üzerinde durmuş; ilköğretimden yüksek öğretime kadar eğitimin her kademesinde bu konuda yaşanan problemleri ortaya koymuş, öğretmen, öğrenci, program ve araç-gereç açısından eksiklikleri gözler önüne sermişlerdir.

Aşıcı (1999), günümüzde ilköğretimde yazılı anlatım öğretimiyle ilgili yaşanan problemleri aşağıda yer alan sekiz maddede toplamıştır:

- 1) Programda, yazılı anlatım çalışmalarının bütün derslerde yapılması tavsiye edilmektedir. Oysa uygulamada bu çalışmalar sadece Türkçe dersi ile sınırlı kalmaktadır.
- 2) Türkçe dersinde konuya bağlı anlama ve dilbilgisi çalışmaları, dersin nerdeyse tamamını almakta, yazılı anlatım için zaman kalmamaktadır.
- 3) Çocuğun yazılı anlatım yapabilmesi için uygun ortamlar hazırlanamamaktadır.
- 4) Yazılı anlatım çalışmaları, öğretmenin tercihine bağlı olarak uzun aralıklarla yapılmakta ya da hiç yapılmamaktadır.
- 5) *Yazma konuları, önemli günler ve haftalar ile atasözü açıklamaları arasında sıkışık kalmış, çeşitliliğini ve cazibesini kaybetmiştir.*
- 6) Öğretmenler, yazılı anlatım ile ilgili yöntem ve teknikler konusunda bilgilenmeye ihtiyaç duymaktadırlar.

- 7) Yazılı anlatıma ayrılması gereken zaman, Kolejere ve Anadolu liselerine hazırlık çalışmaları için kullanılmaktadır.
- 8) *Öğretmenler, çocuklara yazma konularını rastgele vermekte, konuların seçiminde çocukların gelişim özellikleri ve ilgileri göz önünde bulundurulmamaktadır.*

Görüldüğü gibi yazma eğitimiyle ilgili dile getirilen sekiz sorundan ikisi (5 ve 8. madde) yazılı anlatımda konu ve konu seçimiyle alakalıdır. Bu da yazma eğitiminde konu seçiminin ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Fakat yazma konusunda özellikle de yazılı anlatımdaki anlatım bozuklukları hususunda çok sayıda araştırma bulunmasına rağmen yazılı anlatımda konu ve konu seçimi üzerine çalışma yok denecek kadar azdır. Arıcı (2009) yüksek öğretim seviyesindeki öğrencilerin yazılı anlatımları üzerine yapmış olduğu çalışmada öğretmen adaylarının yazılarını konu seçimleri açısından değerlendirmiştir.

Amaç

İlköğretim öğrencilerinin yazılı anlatımlarının konu seçimleri açısından incelenmesi araştırmanın genel amacıdır. Bu temel amaç çerçevesinde ilköğretimin bütün sınıf seviyelerinde öğrencilerin yazılı anlatımları konu seçimleri açısından incelenecektir.

Yöntem

Bu çalışmada konu ve konu seçimi açısından 1. sınıftan 8. sınıfa kadar ilköğretim öğrencilerinin yazılı anlatımları incelenecektir. Araştırmada alan araştırması yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın evreni Türkiye'deki ilköğretim okulları iken örneklemini 2004–2005 öğretim yılında Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesinden biri kent merkezi birisi de kırsal kesimden olmak üzere toplam 14 yerleşim biriminde bulunan ilköğretim okullarındaki toplam 4.861 öğrencinin yazılı anlatımları oluşturmaktadır.

Örnekleme oluşturan toplam 4.861 öğrencinin 3.135 tanesi ilköğretim birinci kademedeki, 1.726 tanesi ise ilköğretim ikinci kademededir. Bu öğrencilerin sınıf seviyelerine göre dağılımı da şu şekildedir: birinci sınıf, 563; ikinci sınıf, 626; üçüncü sınıf, 670; dördüncü sınıf, 640; beşinci sınıf, 636; altıncı sınıf, 603; yedinci sınıf, 573; sekizinci sınıf, 550.

Veriler yazılı anlatım uygulama kâğıtları vasıtasıyla toplanmıştır. Uygulama okullarında, her sınıf seviyesindeki öğrencilere yazılı anlatım yaptırılmıştır. Sonraki aşamada uygulama kâğıtları, araştırmacılar tarafından konuları itibarıyla değerlendirilip sınıflandırılmış ve bulgular sayısal olarak ortaya konulmuş ve sıklık ve yüzdelik hesaplamaları yapılmıştır.

Mehmet KURUDAYIOĞLU, Özay KARADAĞ

Çalışmanın başlangıcında yazılı anlatım uygulaması için sınıf düzeylerine göre konular uzman görüşlerine başvurularak hazırlanmıştır. İlköğretim 1, 2 ve 3. sınıflardan, aşağıda yer alan konular doğrultusunda yazılı anlatım yapımları istenmiştir:

1. konu : En çok sevdiğiniz oyunu anlatınız.
2. konu : Anne ve babanıza nasıl yardım ediyorsunuz? Anlatınız.
3. konu : Okuldan çıktıktan sonra neler yapıyorsunuz? Anlatınız.
4. konu : Gezip gördüğünüz bir yeri anlatınız.
5. konu : Sevdiğiniz bir hayvanı anlatan yazı yazınız.
6. konu : Yukarıdakilerin dışında, istediğiniz herhangi bir konuda, bir yazı (Serbest) yazınız.

İlköğretim 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflardan, aşağıda yer alan konular doğrultusunda yazılı anlatım yapımları istenmiştir:

1. konu : Gezip gördüğünüz bir yeri anlatınız.
2. konu : Sevdiğiniz bir arkadaşınızı ya da değer verdiğiniz bir insanı anlatan bir yazı yazınız.
3. konu : Bir anınızı anlatınız.
4. konu : "Herkes kendi geleceğinin mimarıdır." sözünü açıklayınız.
5. konu : Beğendiğiniz bir öykü, roman, film veya tiyatroyu anlatan bir yazı yazınız.
6. konu : Yukarıdakilerin dışında, istediğiniz herhangi bir konuda, bir yazı (Serbest) yazınız.

Öğrencilere yazılı anlatım yapabilecekleri, yukarıda belirtilen 6 seçenekli bir konu tablosu verilmiş ve bu konulardan herhangi bir konu üzerinde yazılı anlatım yapımları istenmiştir. Öğrenciler bu yazılarını bir ders saatinde tamamlamışlardır.

Bulgular

Tablo 1: Birinci Sınıf Öğrencilerinin Konu Seçimi*

Bölgeler KONULAR	Akdeniz		D.Anadolu		Ege		G.D.Anadolu		İ.Anadolu		Karadeniz		Marmara		TOP.	
	A/M	M/M	M/M	E/Ü	D/M	M/M	A/M	A/G	A/M	A/Ç	O/M	R/D	İ/M	Ç/E		
1.konu	5	7	8	7	9	12	3	32	14	4	6	5	14	5	131	%23
2.konu	5	1	2	4	7	5	7	1	2	2	1	8	3	2	50	%9
3.konu	1	5	12	4	13	10	2	7	5	4	32	9	7	5	116	%21
4.konu	0	0	5	1	1	3	3	0	2	0	0	5	2	0	22	%4
5.konu	3	10	6	0	0	6	3	0	8	0	1	10	6	12	65	%12
Serbest	0	0	1	0	17	9	1	0	0	0	1	7	1	9	46	%8
1'den fazla	1	27	3	5	0	3	12	0	17	34	9	4	15	3	133	%23
Öğ. Say.	15	50	37	21	47	48	31	40	48	44	50	48	48	36	563	%100

Tablo 1'de görüldüğü gibi, birinci sınıf öğrencilerinin %23'ü (133) birden fazla konuda yazılı anlatım yapmıştır. Bu öğrenciler kendilerine yazılı anlatım konuları olarak verilen seçenekleri soru şeklinde algılamışlar ve birden fazla seçeneğe cevap olabilecek nitelikte anlatım yapmışlardır. Anlatımları çoğunlukla bir ya da birkaç cümle hâlinde gerçekleşmiştir. Bir konuda yazılı anlatım yapan öğrencilerin ağırlıklı olarak "*En çok sevdiğiniz oyunu anlatınız.*" konusunu tercih ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin %23'ü (131) bu konuda yazılı anlatım yapmıştır. Bu dönem öğrencileri hâlen oyun çağı içinde olduklarından birinci sınıf öğrencileri tarafından en çok bu konunun tercih edilmesi olağan bir durumdur. Sevdikleri oyunu anlatan öğrencilerin yazılı anlatımları daha zengindir. Genellikle sevdikleri oyunu belirttikten sonra oyunun ayrıntılarını da anlattıkları görülmüştür. Birinci sınıf öğrencileri tarafından ikinci olarak tercih edilen konu, seçeneklerde 3. sırada yer alan "*Okuldan çıktıktan sonra neler yapıyorsunuz? Anlatınız.*" konusudur. Öğrencilerin %21'i (116) bu konuda anlatım yapmıştır. Öğrenci tercihi bakımından üçüncü sırada yer alan yazılı anlatım konusu "*Sevdiğiniz bir hayvanı anlatınız.*"dır. Öğrencilerin %12'si (65) sevdiği hayvanı anlatmıştır. Bu konuda anlatım yapan öğrencilerin toplam ve farklı kelime kullanımının ilk iki sırada yer alan konu tercihleri kadar zengin olmadığı görülmüştür. Bazı öğrenciler sadece sevdikleri hayvanın ismini yazmakla yetinmişlerdir. Birinci sınıf öğrencilerinin tercihleri bakımından dördüncü sırada yer alan konu, "*Anne ve babanıza nasıl yardım ediyorsunuz? Anlatınız.*" konusudur. Öğrencilerin 9'u (50) öğrenci bu konuda yazılı anlatım yapmıştır. Birinci sınıf öğrencilerinin %8'i (46) ise yazılı anlatımlarının konusunu serbest olarak

* Bu ve bundan sonraki tablolarda yer alan yerleşim birimleri ve kısaltmaları şöyledir:
Akdeniz Bölgesi:A/M: Adana Merkez; M/M: Mersin Mut; **D.Anadolu Bölgesi:** M/M: Malatya Merkez; E/Ü: Erzincan Üzümlü; **Ege Bölgesi:** D/M: Denizli Merkez; M/M: Muğla Milâs; **Güneydoğu Anadolu Bölgesi:** A/M: Adıyaman/Merkez; A/G: Adıyaman Gerger; **İç Anadolu Bölgesi:** A/M: Ankara Merkez; A/Ç: Ankara Çubuk; **Karadeniz Bölgesi:** O/M: Ordu Merkez; R/D: Rize Derepaşarı; **Marmara Bölgesi:** İ/M: İstanbul Merkez; Ç/E: Çanakkale Ezine.

kendileri belirlemişlerdir. Serbest anlatım yapan öğrencilerin konu seçimi şu şekilde gerçekleşmiştir:

Masal ya da öykü 20; sevgi, sevdiğim 9; aile 6; film-çizgi film 3; anı 3; anneler günü 2; okuma bayramı 1; yapmaktan hoşlandığım işler 1. Serbest yazılı anlatım yapan öğrencilerin %50'sinin (20) masal ya da öykü anlatması bu dönem çocukları arasında masalın değerini vurgulaması bakımından önemlidir. Birinci sınıf öğrencilerinin %4'ü (22) gezip gördüğü yerleri anlatmıştır. Birinci sınıf düzeyinde en az tercih edilen konu budur. Bu konunun en az tercih edilen konu olması bu dönem öğrencilerinin yaşantı eksikliğine bağlanabilir.

Tablo 2: İkinci Sınıf Öğrencilerinin Konu Seçimi

Bölgeler KONULAR	Akdeniz		D.Anadolu		Ege		G.D.Anadolu		İ.Anadolu		Karadeniz		Marmara		TOP.
	A/M	M/M	M/M	E/Ü	D/M	M/M	A/M	A/G	A/M	A/Ç	O/M	R/D	İ/M	Ç/E	
1.konu	12	21	7	13	14	22	15	12	22	14	8	25	13	17	215 %34
2.konu	14	3	2	2	7	6	1	7	7	9	2	7	8	0	75 %12
3.konu	9	8	13	2	6	13	5	7	5	5	23	6	7	3	112 %18
4.konu	0	1	3	0	11	6	0	3	12	0	3	2	7	1	49 %8
5.konu	5	3	3	4	11	1	11	8	3	12	1	4	10	6	82 %13
Serbest	8	0	3	2	0	0	1	0	1	0	2	2	2	8	29 %5
1'den fazla	1	8	3	23	1	0	8	0	0	3	7	3	3	4	64 %10
Öğ. Say.	49	44	34	46	50	48	41	37	50	43	46	49	50	39	626 %100

İkinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımları birinci sınıf düzeyine göre daha zengindir. Toplam ve farklı kelime sayıları da buna paralel olarak birinci sınıf düzeyinden yüksektir. İkinci sınıf öğrencilerinin %10'u (64) birden fazla konuda anlatım yapmışlardır. Birden fazla konuda anlatım yapan öğrencilerin sayısının birinci sınıf düzeyine göre gerilediği görülmektedir. İkinci sınıf öğrencilerinin en çok tercih ettikleri yazılı anlatım konusu "*En çok sevdiğiniz oyunu anlatınız.*"dır. Öğrencilerin %34'ü (215) sevdiği oyunu anlatmıştır. Bu oran öğrenci ikinci sınıf öğrencilerinin yaklaşık üçte birine karşılık gelmektedir. Bu durum ikinci sınıf düzeyinde bulunan öğrencilerinin yaşamlarında oyunun ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır. İkinci sınıf öğrencileri arasında "*Okuldan çıktıktan sonra neler yapıyorsunuz? Anlatınız.*" konusunun tercih edilme oranı %18'dir (112). İkinci sınıf öğrencileri tarafından üçüncü sırada "*Sevdiğiniz bir hayvanı anlatan yazı yazınız.*" konusunun tercih edildiği görülmektedir. Bu konuyu öğrencilerin %13'ü (82) öğrenci bu konuda yazılı anlatım yapmıştır. Öğrencilerin dördüncü sırada "*Anne ve babanıza nasıl yardım ediyorsunuz? Anlatınız.*" konusunu tercih ettikleri tespit edilmiştir. İkinci sınıf düzeyinde yazılı anlatım yapan öğrencilerin %12'si (75) öğrenci bu konuda yazılı anlatım yapmıştır. Öğrencilerin %8'i (49) "*Gezip gördüğünüz bir yeri anlatınız.*" konusunu tercih ederken, %5'i de (29) serbest bir konuda yazılı anlatım yapmıştır. Serbest anlatım yapan öğrencilerin konu seçimi şu şekilde gerçekleşmiştir: *Anı 10; okul 4; film-çizgi film 3; öykü-masal 3; arkadaş-arkadaşlık 2; sevgi-hayvan sevgisi 1; dersler 1; sevilen işler 1; yüzme 1; şiir 1; spor 1; denizkızı 1.*

İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının
Konu Seçimleri Açısından İncelenmesi

Tablo 3: Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Konu Seçimi

Bölgeler	Akdeniz		D.Anadolu		Ege		G.D.Anadolu		İ.Anadolu		Karadeniz		Marmara		TOP.
KONULAR	A/M	M/M	M/M	E/Ü	D/M	M/M	A/M	A/G	A/M	A/Ç	O/M	R/D	İ/M	Ç/E	
1.konu	12	5	12	11	20	7	16	7	18	0	9	11	16	6	150 %22
2.konu	2	2	1	4	4	4	8	6	4	0	3	10	5	5	58 %9
3.konu	24	14	12	32	12	13	12	10	8	0	5	11	15	8	176 %27
4.konu	2	3	6	3	4	9	3	2	6	0	4	6	5	10	63 %9
5.konu	1	10	13	0	5	11	4	2	14	0	3	6	5	14	88 %13
Serbest	3	5	1	0	2	4	3	5	0	0	5	5	0	1	34 %5
1'den fazla	1	11	0	0	1	0	4	7	0	50	21	1	4	1	101 %15
Öğ. Say.	45	50	45	50	48	48	50	39	50	50	50	50	50	45	670 %100

Tablo 3'te görüldüğü gibi üçüncü sınıf öğrencilerinin %15'i (101) öğrenci birden fazla konuda yazılı anlatım yapmıştır. Ankara'nın Çubuk ilçesinde üçüncü sınıflarda yazılı anlatım yaptıran öğretmenin öğrencileri eksik bilgilendirmesi sonucu, öğrencilerin tamamı birden fazla konuda yazılı anlatım yapmışlardır. Üçüncü sınıf düzeyinde birden fazla konuda yazılı anlatım yapan öğrenci sayısının ikinci sınıf seviyesine göre gerilemesi beklenirken bu sebeple sayının arttığı görülmektedir. İlköğretim üçüncü sınıf düzeyinde öğrenciler tarafından en çok "Okuldan çıktıktan sonra neler yapıyorsunuz? Anlatınız." konusunun %27 (176) oranında tercih edildiği görülmektedir. En çok sevdiği oyunu anlatan öğrencilerin oranı %22'dir (150). Birinci ve ikinci sınıf düzeyinde öğrenciler tarafından en çok tercih edilen bu konu üçüncü sınıf düzeyinde ikinci sırada tercih edilmiştir. Yazılı anlatım yapan diğer öğrencilerin %13'ü (88) sevdiği hayvanı, %9'u (63) gezip gördüğü yeri ve yine %9'u (58) anne babasına nasıl yardım ettiğini konu edinirken %5'i de (34) serbest anlatım yapmıştır. Konularını serbest olarak belirleyen öğrencilerin yazılı anlatımlarının konuları şunlardır: *Sevdiklerim 7; masal 6; anı 5; anne-anneler günü 5; hayallerim 5; tatil-tatil plânları 2; Atatürk 1; memleketim 1; ay 1; büyüyünce ne olmak isterim 1.*

Tablo 4: Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Konu Seçimi

Bölgeler	Akdeniz		D.Anadolu		Ege		G.D.Anadolu		İ.Anadolu		Karadeniz		Marmara		TOP.
KONULAR	A/M	M/M	M/M	E/Ü	D/M	M/M	A/M	A/G	A/M	A/Ç	O/M	R/D	İ/M	Ç/E	
1.konu	5	6	10	8	10	13	8	7	14	13	10	3	6	4	117 %18
2.konu	11	4	5	4	17	11	14	4	18	9	12	19	3	1	132 %21
3.konu	20	32	5	2	11	10	5	5	10	7	13	11	18	16	165 %26
4.konu	0	1	5	0	0	1	0	1	0	0	5	0	1	0	14 %2
5.konu	10	4	5	8	2	8	11	21	6	5	7	4	21	24	136 %21
Serbest	2	2	5	3	0	2	4	0	0	1	2	7	1	2	31 %5
1'den fazla	0	1	2	16	0	0	4	1	2	15	0	3	0	1	45 %7
Öğ. Say.	48	50	37	41	40	45	46	39	50	50	49	47	50	48	640 %100

Tablo 4'te görüldüğü gibi dördüncü sınıf öğrencileri tarafından “*Bir anınızı anlatınız.*” konusunun en çok tercih edilen konu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %26’sı (165) bir anısını anlatmıştır. Dördüncü sınıf öğrencileri tarafından ikinci sırada “*Beğendiğiniz bir öykü, roman, film veya tiyatroyu anlatan bir yazı yazınız.*” konusu tercih edilmiştir. Öğrencilerin %21’i (136) bu konuda yazılı anlatım yapmıştır. Dördüncü sınıfların %21’i (132) sevdiği ya da değer verdiği kişiyi anlatmıştır. Bu sınıf düzeyindeki öğrencilerin %18’i (117) “*Gezip gördüğünüz bir yeri anlatınız.*” konusunda yazılı anlatım yapmıştır. Öğrenciler tarafından en az tercih edilen konu “*Herkes kendi geleceğinin mimarıdır.*” atasözü olmuştur. Öğrencilerin %2’si (14) bu konuda yazılı anlatım yapmıştır. Bu durum oldukça dikkat çekicidir. Eğitim sistemimizde yazma eğitimi, ağırlıklı olarak atasözü açıklamak biçiminde gerçekleşmektedir. Çalışmamızda öğrencilerin atasözü açıklamak konusunda çok istekli olmadıkları görülmüştür. Bunun temel sebebi öğretmenlerin bu yanlış tutumlarının öğrenciler üzerinde bıraktığı bıkırtıcı etkisi olabilir. İlköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin %7’si (45) birden fazla konuda yazılı anlatım yaparken, %5’i (31) ise yazılı anlatımlarının konularını serbest olarak belirlemiştir. İstedikleri bir konuda yazılı anlatım yapan öğrencilerin konu seçimleri şu şekilde gerçekleşmiştir: Köy 5; fıkra 4, mektup 4; sevdiği hayvan 3; şiir 2; orman 1; masal 1; aile ve okul 1; açlık 1; çevre ve insan 1; Anadolu 1; efsane 1; anne 2; Atatürk 1; hayal 1; canlılar 1; öğretmenlik 1.

Tablo 5: Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Konu Seçimi

Bölgeler	Akdeniz	D.Anadolu	Ege	G.D.Anadolu	İ.Anadolu	Karadeniz	Marmara	TOP.								
KONULAR	A/M	M/M	M/M	E/Ü	D/M	M/M	A/M	A/G	A/M	A/Ç	O/M	R/D	İ/M	Ç/E		
1.konu	6	8	6	7	12	8	11	11	5	22	10	23	15	12	156	%24
2.konu	16	11	17	1	11	17	3	2	16	7	7	8	8	9	133	%21
3.konu	21	15	11	13	12	14	6	5	12	5	8	9	5	17	153	%24
4.konu	1	3	2	5	3	0	1	2	4	3	5	2	11	1	43	%7
5.konu	3	0	4	16	5	3	18	19	5	1	15	8	6	1	104	%16
Serbest	0	4	3	2	1	2	3	0	2	0	2	0	4	1	24	%4
1'den fazla	2	9	0	1	0	0	5	0	0	2	0	0	1	3	23	%4
Öğ. Say.	49	50	43	45	44	44	47	39	44	40	47	50	50	44	636	%100

Yukarıdaki tablodan da anlaşıldığı gibi beşinci sınıf öğrencilerinin %4’ü (23) birden fazla konuda yazılı anlatım yapmıştır. Beşinci sınıf öğrencileri tarafından en çok “*Gezip gördüğünüz bir yeri anlatınız.*” konusunun tercih edildiği görülmektedir. Öğrencilerin bu konuyu seçme oranı %24’tür (156). Beşinci sınıf öğrencileri tarafından ikinci olarak tercih edilen konu “*Bir anınızı anlatınız.*” konusudur. Bu konunun da seçilme oranı yaklaşık %24’tür (153). Öğrencilerin %21’i (133) “*Sevdiğiniz bir arkadaşınızı ya da değer verdiğiniz bir insanı anlatan bir yazı yazınız.*” konusunu seçerken %16’sı (104) da “*Beğendiğiniz bir öykü, roman, film veya tiyatroyu anlatan bir yazı yazınız.*” konusudur. Öğrenciler tarafından en az tercih edilen konu “*Herkes kendi geleceğinin mimarıdır.*” Sözüünü açıklayınız.” konusudur.

İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının
Konu Seçimleri Açısından İncelenmesi

Bu konu başlığını öğrencilerin %7'si (43) seçmiştir. Beşinci sınıf öğrencilerinin %4'ü (24) ise serbest yazılı anlatım yapmıştır. Bu öğrencilerin yazılı anlatım yaptıkları konular şunlardır: *Biyografi 3; hayvan-hayvanlar 3; aile 2; Atatürk'ün hayatı 1; 23 Nisan 1; hayaller 1; tanıtım 1; anne 1; araba 1; şiir 1; tatil 1; sanatçı 1; anlaşma 1; macera 1; telefon 1; fıkra 1; oyun 1; hastalık 1; öğretmen 1.*

Tablo 6: Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Konu Seçimi

Bölgeler	Akdeniz		D.Anadolu		Ege		G.D.Anadolu		İ.Anadolu		Karadeniz		Marmara		TOP.	
KONULAR	A/M	M/M	M/M	E/Ü	D/M	M/M	A/M	A/G	A/M	A/Ç	O/M	R/D	İ/M	Ç/E		
1.konu	7	10	13	16	7	5	9	14	7	14	10	5	9	2	128	%21
2.konu	19	10	13	6	10	10	11	6	9	20	6	10	10	8	148	%25
3.konu	9	20	10	2	14	15	1	16	12	6	16	13	2	20	156	%25
4.konu	1	2	3	1	4	1	1	1	3	4	3	6	0	6	36	%6
5.konu	3	5	4	12	5	9	7	3	6	1	5	5	4	2	71	%12
Serbest	0	0	0	5	0	5	9	0	8	4	10	8	2	1	52	%9
1den fazla	1	1	2	0	0	0	1	0	2	1	0	2	1	1	12	%2
Öğ. Say.	40	48	45	42	40	45	39	40	47	50	50	49	28	40	603	%100

Yukarıdaki tablodan anlaşıldığı gibi ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin bazıları birden fazla konuda yazmışlardır. Bunların oranı %2'dir (12). Altıncı sınıf öğrencilerinin en çok tercih ettikleri konu, üçüncü sırada yer alan "*Bir anınızı anlatınız.*" konusudur. Bu konu etrafında öğrencilerin %25'i (156) yazılı anlatım yapmıştır. Öğrencilerin başından geçen ve belleklerinde yer eden olay ve durumları anlatmaları onlar açısından en çok tercih edilen konu başlığını oluşturmuştur. İkinci sırada yer alan "*Sevdiğiniz bir arkadaşınızı ya da değer verdiğiniz bir insanı anlatan bir yazı yazınız.*" konusu etrafında yapılan yazılı anlatımlar en çok tercih edilen ikinci konu başlığını oluşturmuştur. Bu konuyu öğrencilerin %25'i (148) tercih etmiş ve değer verdikleri insanları (öğretmenleri, arkadaşları ve aile bireyleri) anlatmıştır. En çok tercih edilen üçüncü konu %21'lik (128) oranla "*Gezip gördüğünüz bir yeri anlatınız*" (1. konu) konusudur. Genellikle bu konuda yazı yazan öğrenciler, okul veya aileleriyle tatil ya da gezi için gittikleri tarihî, turistik yerleri detaylarıyla anlatılmaya çalışmışlardır. 6. sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu yaklaşık %70'i bu üç konu üzerine yazmışlardır. Bu gösteriyor ki öğrenciler yazılı anlatımlarını, kendileri için önemli olan olay, yer ve kişiler hakkında duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebilecekleri konularda yapmaktadırlar. Uygulama kâğıtlarında 5. sırada yer alan "*Beğendiğiniz bir öykü, roman, film veya tiyatroyu anlatan bir yazı yazınız.*" konusunda öğrencilerin %12'si (71) yazılı anlatım yapmıştır. Bu konu başlığında öğrenciler, izlediklerinde veya okuduklarında etkisinde kaldıkları film veya kitapları anlatmışlardır. Konu listesinde dördüncü sırada yer alan "*Herkes kendi geleceğinin mimarıdır.*" özdeyişinin açıklanmasının istendiği konu başlığının seçilme oranı %6'dır (36). Öğrencilerin %9'u (52) ise ilk beş konu dışında, serbest olarak belirledikleri bir konuda yazılı anlatım yapmışlardır. Öğrencilerin kendi belirledikleri konularda yazmış

olduğu kâğıtlar incelendiğinde bunların 27 değişik konuda yazıldığı belirlenmiştir. Bu konular şunlardır; *aille 1, annenin önemi 3, arkadaşlık ve dostluk 9, babalık duygusu 1, çalışmak 1, çocuk 1, dilin önemi 1, doğa 1, futbol 1, güncel sorunlar 3, hayaller 2, hayvan sevgisi 3, hikâye 1, Hz. İsa 1, kitap 1, mutluluk 1, Ordu (il) 1, öğrenmek 3, öğretmen sevgisi 3, sahip olmak istediği meslek 5, tasarruf 1, temizlik 1, Türkiye 1, yalancılık 1, yardımlaşma 3, yazı 1, yolculuk 1.*

Tablo 7: Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Konu Seçimi

Bölgeler	Akdeniz		D.Anadolu		Ege		G.D.Anadolu		İ.Anadolu		Karadeniz		Marmara		TOP.	
KONULAR	A/M	M/M	M/M	E/Ü	D/M	M/M	A/M	A/G	A/M	A/Ç	O/M	R/D	İ/M	Ç/E		
1.konu	10	5	7	4	5	8	3	11	8	15	5	9	1	8	99	%17
2.konu	5	5	14	2	3	13	9	8	10	9	2	19	14	16	129	%23
3.konu	18	10	8	0	16	20	7	12	19	15	5	8	1	6	145	%24
4.konu	4	4	11	4	11	2	3	4	7	7	10	6	2	4	79	%14
5.konu	6	0	5	2	6	3	10	2	3	1	3	5	2	2	50	%9
Serbest	6	1	0	8	9	3	4	2	2	3	15	2	0	0	55	%10
1den fazla	0	0	0	13	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	16	%3
Öğ. Say.	49	25	45	33	50	49	39	39	49	50	40	49	20	36	573	%100

Yukarıdaki tabloda görülen ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarına konu seçimleri açısından baktığımız zaman; toplam 573 öğrencinin %24'ü (145) anılarının anlatıldığı üçüncü konuyu, %23'ü (129) değer verdikleri insanların anlatıldığı ikinci konuyu, %17'si (99) gezip görülen bir yerin anlatıldığı birinci konuyu, %14'ü (79) özdeyiş açıklamasının bulunduğu dördüncü konuyu ve %9'u (50) ilgilerini çeken film, kitap gibi eserlerin anlatıldığı beşinci konuyu seçerken %10'u (55) diğer seçeneklerin dışında serbest belirledikleri konularda yazılı anlatım yapmıştır. 7. sınıfların %3'üne karşılık gelen 16 öğrenci ise yazılı anlatımlarında birden fazla konuyu ele almıştır. 7. sınıf öğrencilerinin en çok tercih ettikleri konu 3. sıradaki konu yani "*Bir anınızı anlatınız.*" konusudur. Öğrencilerin anılarını anlattıkları bu konu türünü 145 öğrenci seçmiştir. Öğrencilerin başından geçen ve belleklerinde yer eden olay ve durumları anlatmaları, onlar açısından en çok tercih edilen konu başlığını oluşturmuştur. 2. sırada yer alan "*Sevdiğiniz bir arkadaşınızı ya da değer verdiğiniz bir insanı anlatan bir yazı yazınız.*" konu etrafında yapılan yazılı anlatımlar en çok tercih edilen ikinci konu başlığını oluşturmuştur. 7. sınıf öğrencilerinden 129 tanesi değer verdikleri insanlar hakkında duygu ve düşüncelerini yazmıştır. En çok tercih edilen üçüncü konu "*Gezip gördüğünüz bir yeri anlatınız.*" konusudur. Uygulama kâğıtlarındaki 1. seçenekteki bu konuyu 99 öğrenci tercih etmiş ve yazılı anlatım yapmıştır. Genellikle bu konuda yazı yazan öğrenciler okul veya aileleriyle tatil ya da gezi için gittikleri tarihî, turistik yerleri detaylarıyla anlatmışlardır. 7. sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu, yaklaşık %70'i bu üç konu üzerine yazmıştır. Bu da gösteriyor ki, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu yazılı anlatımlarında kendileri için

İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının
Konu Seçimleri Açısından İncelenmesi

önemli olan olay, yer ve kişiler hakkındaki duygu düşüncelerini kaleme almıştır. Konu listesindeki 4. sırada yer alan “Herkes kendi geleceğinin mimarıdır.” sözünün açıklamasının istendiği konuyu 79 öğrenci tercih etmiştir. Bu konu yedinci sınıf öğrencileri tarafından en çok tercih edilen dördüncü konudur. İlköğretim 6. sınıflarda tercih sıralamasında 5. olan özdeyiş açıklaması, 7. sınıflarda 4. sıradır. Yani bu konuyu 7. sınıf öğrencileri 6. sınıf öğrencilerine oranla daha fazla seçmiştir. Uygulama kâğıtlarında 5. sırada yer alan “Beğendiğiniz bir öykü, roman, film veya tiyatroyu anlatan bir yazı yazınız.” konusunda 50 öğrenci yazılı anlatım yapmıştır. 7. sınıf öğrencileri tarafından en az tercih edilen bu konu başlığında öğrenciler, ilgisini çeken kitap, film ve tiyatro gibi eserleri ayrıntıları ile aktarmaya çalışmışlardır. İlk beş konu dışında öğrencilerin serbest olarak belirledikleri yazılı anlatım sayısı (6.konu) 55’tir. Öğrencilerin kendi belirledikleri konularda yazmış olduğu kâğıtlar incelendiğinde bunların 36 değişik konuda yazıldığı belirlenmiştir. Serbest olarak yazılan kompozisyonların konuları ve tercih edilme sayıları şunlardır:

aile 1, arkadaşlık ve dostluk 10, Atatürk 3, azim 1, basketbol 1, bilgili olmak 1, büyüklerin sözünü dinlemek 1, çalışmak 1, Çanakkale Savaşı 1, çıkarıcılık 2, din 3, dünya 1, fedakârlık 1, futbol 1, güven 1, güzel konuşma 1, hayat 2, hayvan sevgisi 1, hikâye 2, Irak Savaşı 2, istekler 1, kitap 1, köy hayatı 1, okumak 1, Osmanlı Devleti 1, otobiyografi 2, özlem 1, polis 1, şiir 1, teknoloji 2, toplum 1, Türkçe 1, Türkiye 1, Türkiye 1, uyku 1, uyuşturucunun zararları 1.

Tablo 8: Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Konu Seçimi

Bölgeler KONULAR	Akdeniz		D.Anadolu				Ege		G.D.Anadolu		İ.Anadolu		Karadeniz		Marmara		TOP.
	A/M	M/M	M/M	E/Ü	D/M	M/M	A/M	A/G	A/M	A/Ç	O/M	R/D	İ/M	Ç/E			
1.konu	12	13	17	7	11	4	11	7	10	17	0	18	6	9	142	%27	
2.konu	3	11	13	7	6	9	3	16	10	7	13	4	15	17	134	%24	
3.konu	10	7	5	2	3	5	7	8	11	10	7	5	7	8	95	%17	
4.konu	2	5	2	1	8	8	11	3	6	6	4	4	3	10	73	%13	
5.konu	0	1	3	1	2	2	12	5	3	0	1	8	8	3	49	%9	
Serbest	0	3	1	1	4	3	5	1	7	6	10	4	0	1	46	%9	
1den fazla	1	0	2	1	0	0	1	1	0	0	0	4	1	0	11	%2	
Öğ. Say.	28	40	43	20	34	31	50	41	47	46	35	47	40	48	550	%100	

Yukarıdaki tabloda ayrıntılarıyla yer alan ilköğretim 8. sınıflardaki konu seçimlerine baktığımız zaman; toplam 573 öğrencinin %27’si (142) gezip görülen bir yerin anlatıldığı birinci konuyu, %24’ü (134) değer verdikleri insanların anlatıldığı ikinci konuyu, %17’si (95) anılarının anlatıldığı üçüncü konuyu, %13’ü (73) özdeyiş açıklamasının bulunduğu dördüncü konuyu ve %9’u (49) ilgilerini çeken film, kitap gibi eserlerin anlatıldığı beşinci konuyu seçerken %9’u (46) diğer seçeneklerin dışında serbest olarak belirledikleri konuda yazılı anlatım yapmıştır. 8. sınıfların %2’sine karşılık gelen 11 öğrenci ise yazılı anlatımlarında birden fazla konuyu ele

almışlardır. 8. sınıf öğrencilerinin en çok tercih ettiği konu 6. ve 7. sınıflardan farklı olarak 1. sıradaki “Gezip gördüğünüz bir yeri anlatınız.” konusudur. 6. ve 7. sınıflarda en çok tercih edilen konu 3. sıradaki konu yani “Bir anınızı anlatınız.” konusu idi. 8. sınıf öğrencilerinden 142’si gezip gördükleri yerler hakkında yazmıştır. Genellikle bu konuda yazılı anlatım yapan öğrenciler okul veya aileleriyle tatil ya da gezi için gittikleri tarihî, turistik yerleri detaylarıyla anlatmaya çalışmıştır. 2. sırada yer alan “Sevdiğiniz bir arkadaşınızı ya da değer verdiğiniz bir insanı anlatan bir yazı yazınız.” konu etrafında yapılan yazılı anlatımlar en çok tercih edilen ikinci konu başlığını oluşturmuştur. 8. sınıf öğrencilerinden 134 tanesi değer verdikleri insanlar hakkında duygu ve düşüncelerini yazmıştır. 8. sınıf öğrencileri tarafından en çok tercih edilen üçüncü konu, alt sınıflardaki tercih sıralamasında birinci konu olan “Bir anınızı anlatınız.” konusudur. Uygulama kâğıtlarındaki 3. seçenekte yer alan bu konuyu 95 öğrenci tercih etmiş ve yazılı anlatım yapmıştır. Öğrenciler bu konu başlığı altında, başlarından geçen ve unutamadıkları olay ve durumları anlatmışlardır. İlköğretim 8. sınıf öğrencileri tarafından en çok tercih edilen 4. konu uygulama kâğıtlarında 4. sırada bulunan konu seçeneği “Herkes kendi geleceğinin mimarıdır.” sözünün açıklanmasıdır. Bu konuyu 73 öğrenci tercih etmiştir. Uygulama kâğıtlarında 5. sırada yer alan “Beğendiğiniz bir öykü, roman, film veya tiyatroyu anlatan bir yazı yazınız.” konusunda 49 öğrenci yazılı anlatım yapmıştır. Bu konu başlığında öğrenciler, ilgisini çeken kitap, film ve tiyatro gibi eserleri ayrıntıları ile aktarmaya çalışmışlardır. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinden 46’sı ise yazılı anlatım konularını kendileri belirlemişlerdir. Uygulama kâğıtlarında 6. konu seçeneğini oluşturan bu yazılı anlatımlar 24 değişik konu üzerinedir. Serbest yazılan kompozisyonlar ve bunları seçen öğrenci sayıları şunlardır:

Aile 2, alışkanlık ve dostluk 12, başarı 1, çalışmak 5, çevre kirliliği 1, dersler 1, futbol 1, gelecek 1, hayaller 2, hayat 2, hayvan sevgisi 3, insan 1, kitap 1, masal 1, mutluluk 1, otobiyografi 1, öğrenmek 1, ölüm 1, röportaj 1, sevgi 1, sorumluluk 1, tiyatroyun önemi 1, Türkiye 3, umut 1.

Tartışma

İlköğretim öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki konu seçimlerinin incelediği bu araştırmada öğrencilerin yazılarındaki konuların 1. sınıftan 8. sınıfa kadar sınıf seviyelerine göre değişiklikler görülmektedir. Konusu serbest olarak belirlenmiş yazılı anlatımların sayısı üst sınıflara çıktıkça arttığı görülse de yeteri düzeyde olmadığı söylenebilir. İlköğretim birinci kademedeki başlayan kompozisyon dersleri öğrencinin ruh dünyasına hitap edecek ve onun başarabileceği niteliklerde konulardan oluşması gerekirken birdenbire atasözü ve özdeyişlerin açıklandığı dersler haline gelmektedir (Burdurlu, 1984:12) Bunun sonucunda çocuğun kafasında kompozisyon kavramının “giriş, gelişme ve sonuç” bölümlerinden oluşan, atasözleri ve özdeyişlerin açıklandığı yazılı çalışmalar olarak yerleşmesine neden olmaktadır (Doğan, 2002). Bu da öğrencilere konularının da kendilerinin belirleyebileceği yazılı anlatım çalışmalarının

sınıf seviyesine göre artırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Özellikle de ilköğretim ikinci kademe de hedef kitlenin duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde kaleme alabilecekleri serbest yazma etkinlikleri için daha çok fırsat verilmelidir.

Yazma becerisinin gelişmesinin önündeki en büyük engel öğrencilerin yazmak istemeyişleridir. Her işte olduğu gibi yazmada da istek çok önemlidir. İsteksiz yapılan işlerde hem başarıya ulaşmak hem de yapılan işten keyif almak oldukça zordur. Bu yüzden yazma etkinliklerine başlarken öğretmenlerin öğrencilerde istek uyandırması gerekmektedir. Öğrencilerin yazmaya karşı olan bu isteksiz ve olumsuz tutumlarının altında yatan sebeplerin başında yazma konusu gelmektedir (Bağcı, 2007; Arıcı ve Ugan, 2008; Balyemez, 2004; Demirel 2003).

Bu araştırma da ortaya koymuştur ki; öğrenciler konu seçimlerinin büyük bir çoğunluğunu kendilerine verilen konu seçeneklerinden bizzat yaşadıkları olayları, üzerlerinde etki bırakan yerleri, kendileri için önemli olan insanların anlatımını içeren konulardan seçmişlerdir. Öğrencilerin kendilerini rahat hissettikleri konularda yazmalarının sağlanması, öğrencilere yazma konusunda bir güven sağladığı söylenebilir. Çünkü insanlar kendilerini rahat hissettikleri konularda daha fazla konuşur veya yazarlar. Bu da öğrencilerin sahip olduğu kelime hazinesini daha etkin kullanmasına imkân sağlar.

İlköğretimde sıkça başvurulan bir yazılı anlatım uygulaması olan atasözü veya özdeyiş konulu yazıların en az tercih edilen konu başlığını oluşturmaktadır. Bu durumu Bağcı ve Temizkan'ın (2006:488) çalışması da desteklemektedir; Öğrencilerde yazmaya karşı görülen bu isteksizlik, yazılması için verilen konuların basmakalıp olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin birçoğunun yazmaktan sıkıldığı, yazmaya karşı isteksiz olduğu, yazarken zorlandığı bilinen bir gerçektir. Öğrencilerin yazmaya karşı olan bu olumsuz yaklaşımlarını ortadan kaldırmak, onları yazmaya isteklendirmek ve yazmayı keyif alarak yapacakları bir uğraş ve alışkanlık halinde kazanmalarını sağlamak için öğrencilerin isteklendirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin sıkılmalarını engelleyecek, ilgi duydukları ve üzerinde bir şeyler yazabilecekleri konularda yazı yazdırılmalıdır. Öğrencilerin duygu ve deneyimlerini dile getiren günlük ve anı yazmaları için öğretmen tarafından teşvik edilmesi bunu sağlayabilir. Öğrenciler, yaşadığı olayları anlatırken malzeme sıkıntısı çekmeyecek ve yazama konusunda cesaretleneceklerdir. Öğrencilerin kendi düzeyine uygun duygu, deney, yaşantı ve bilgilerini anlatma olanağı verecek konular seçilmelidir.

Kaynakça

- Ağca, H. (1999) *Yazılı Anlatım*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Arıcı, A.F. ve Urgan, S. (2008). "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Çalışmalarının Bazı Yönlerden Değerlendirilmesi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 317-328.
- Arıcı, A.F. (2009). "Preferred Writing Topics of Preservice Teachers", *European Journal of Educational Studies* 1, 2, 95-99.
- Aşıcı, M. (1999). "İlköğretim 1. Kademe Yazılı Anlatım Çalışmalarının İncelenmesi". *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(6), 116-123.
- Bağcı, H. (2007). *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatım Derslerine Yönelik Tutumları İle Yazma Becerileri Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bağcı, H. ve Temizkan, M. (2006). "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Türkçe Öğretmenlerinden Beklentileri", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4,4, 477-498.
- Bahar, M. (2006). *Teorik Gramer Bilgisi ile Yazılı Anlatım Bozukluğu Arasındaki İlişki (İlköğretim II. Kademe Uşak Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balyemez, S. (2004). "İlköğretimde Yazılı Anlatım Becerilerini Geliştirme Çalışmaları", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 56, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi56/balyemez.htm> (Erişim Tarihi: 30.12.2009).
- Burdurlu, İ. Z. (1984) "Yazılı ve Sözlü Anlatım Eğitimi", *Yeni Defne*, 3, 34.
- Büyükkiz, K.K. (2007). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Söz Dizimi ve Anlatım Bozukluğu Açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Deniz, K. (2000). *Yazılı Anlatım Becerileri Bakımından Köy ve Kent Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Durumu*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, Y. (2002). *Türkçe Öğretmenliği Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma ve Yazma Becerileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Emir, S. (1986). *Kompozisyon Yazma Sanatı*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.
- Kantemir, E. (1976). *Türkiye'de Liselerde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Kantemir, E. (1995). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Engin Yayınları.

Kavcar, C. (1984). "Düzenli Yazmanın Önemi ve Yolları" *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 2, 113-123.

Korkmaz, Z., Ercilasun, A.B., Zülfiyar, H., Akalın, M., Gülensoy, T., Parlatur, İ. ve Birinci, N. (1990). *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*. Ankara: YÖK Matbaası.

Özbay, M. (2000) *İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri – Alan Araştırması* Ankara.

Özbay, M. (1995). *Ankara Merkez Ortaokullarındaki Üçüncü Sınıf Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özdemir, E. ve Binyazar, A. (1983). *Yazma Sanatı*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Paçacıoğlu, B. (1994). *Türk Dili ve Kompozisyon*. Sivas.

Seban, D. (2008). "Öğretmenlerin Yazılı Anlatım Öğretimi Hakkındaki İnanç ve Uygulamalarına Durum Çalışmaları Üzerinden Bir Bakış", *İlköğretim Online*, 7(2), 512-521. <http://ilkogretim-online.org.tr> (Erişim Tarihi: 30.12.2009)

Sever, S. (1994) "Türkçe Öğretiminde Uygulanan Tam Öğrenme Kuramı İlkelerinin, Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Ve Yazılı Anlatım Becerilerindeki Erişime Etkisi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 27, 1, 121-171.

Tansel, F.A. (1978) *İyi ve Doğru Yazma Usûlleri III*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.

Tekin, H. (1980). *Okuduğunu Anlama Gücü ile Yazılı Anlatım Becerisini Geliştirme Yönünden Okullarımızdaki Türkçe Öğretimi*, Ankara: Mars Matbaası.

Temizkan, M. (2003). "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Dil Gelişimi Bakımından İncelenmesi", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 219-231.

Temizkan, M. ve Sallabaş, E. (2009). "Öğretmen Adaylarının Okuma ve Yazmaya Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, www.esosder.org, 8, 27, 155-176. (Erişim Tarihi: 30.12.2009).

Temur, T. (2004). "İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Beceri Düzeyleri ile Okul Başarıları Arasındaki İlişki", *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.